

1939-ben Bülow-Schwantét Martin Luther váltotta fel, aki mint a párt-részleg (*Referat Partei*) vezetője 1938-ban került a külügyminisztériumba. 1940. május 7-én Ribbentrop az újonnan létrehozott *Deutschland* osztály – a *Referat Deutschland* utóda – vezetőjévé léptette elő Luthert. Az új részleg fő feladatai közé tartozott a Birodalmi Biztonsági Főhivatallal (RSHA) és a Gestapóval való együttműködés a végleges megoldásban; külföldi diplomáciai utak szervezése és gyilkossági tervek kidolgozása.

A *Deutschland* osztály hivatali helyiségeit a külügyminisztérium központjától távolabbra, a Rauchstrasséra helyezték át, s tevékenységét 1941 közepétől kezdve egyre sűrűbb fátyol borította. A korábbi gyakorlattól eltérően a Gestapótól, az SS-től és a Birodalmi Biztonsági Főhivataltól a külügyminisztériumba befutó közléseket most először nem az államtitkári hivatalnak küldték meg, hanem közvetlenül Luthernak továbbították. A háború előrehaladtával egyre szorosabbá vált a kapcsolat a Birodalmi Biztonsági Főhivatal és Luther osztálya között. Ezt nagyrészt az tette lehetővé, hogy a biztonsági főhivatal ügynökei mindenütt jelen voltak, beszivárogtak a külföldi német követségekbe, nagykövetségekbe és konzulátusokba, hol kereskedelmi attasénak, hol tudományos szakértőnek álcázva magukat. Különösen szoros volt ez az együttműködés a végleges megoldás külföldi végrehajtásában. A faji politika és a zsidókérdés a *Referat Deutschland III.* reszortja volt, amelyet Franz Rademacher vezetett. Az 1940 májusában kinevezett Rademacher ötlötte ki az ún. Madagaskár-tervet Európa zsidóságának áttelepítésére. 1942-ben és 1943-ban Rademacher osztálya különösen sokat tett az egész földrészre kiterjedő zsidóüldözések előmozdítására. Ami Magyarországot és más kelet-közép-európai államokat illetett, az ügyosztály egyszerre törekedett a végleges megoldás valóra váltására, illetve arra, hogy ezeknek az államoknak az állampolgáira is terjesszék ki a Harmadik Birodalomban és a náci megszállás alá került Nyugat-Európában bevezetett zsidóellenes intézkedések érvényét. Rademacher legközelebbi kollégái a Referatúrán Gerhardt Todenhöfer (1940. augusztus–1941. július), dr. Herbert Müller (1941. november–1942. április), dr. Karl Klungenfuss (1942. július–december) és Fritz-Gebhardt von Hahn (1943. január–május) voltak. Rademacher szerencsecsillaga akkor áldozott le, amikor ő is belekeveredett Luther balul sikerült akciójába, amelyet a német külügyminiszter ellen indított. 1943 februárjában Luther végzetes baklövést követett el: memorandumot küldött Himmlernek, amelyben főnöke, Ribbentrop gyengeelméjűségét taglalta. Ez az illojalítás még az amúgy erkölcsileg érzéketlen Himmlert is felháborította, aki felhívta Ribbentrop figyelmét a memorandumra.

A megtorlás gyorsan és határozottan következett. Luthert a sachsen-